

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Instytut Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego

ma zaszczyt zaprosić Państwa do udziału w
Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej
zatytułowanej

GOŚCINNOŚĆ

Katowice, 25-27 kwietnia 2016

Bramy piekieł otwierają się wówczas, kiedy idea gościnności ogranicza się do pytania o to, kto na nią zasługuje, a kto nie.

Anne Dufourmantelle

Znaleźliśmy się w niełatwej sytuacji. Współczesna rzeczywistość, określana przez socjologów mianem późnej nowoczesności, stanowi nie lada wyzwanie. Z jednej strony umożliwia nam szereg swobód związanych z — ogólnie rzecz ujmując — upłynnieniem naszych tożsamości (wolności słowa, ciała, przekonań czy neoliberalnych swobód przepływu, etc.). Z drugiej prowadzi do prywatyzacji programów etycznych. I wtedy też okazuje się, że swoboda przestaje być jedynie beztroskim przywilejem, ale związana jest z kwestią odpowiedzialności. W tej chwili jesteśmy uczestnikami i uczestnikami najtragiczniejszego bodaj przetasowania różnie zorientowanych interesów — wynikających z owych swobód — i stawiania ich ponad prawem do (godnego) życia.

Dylematy te skłaniają nas do podjęcia refleksji na temat szeroko rozumianej idei gościnności. Termin „gościnność” — na co zwracało uwagę wielu badaczy i badaczek tego zjawiska, a zwłaszcza Jacques Derrida w wykładzie wygłoszonym na Uniwersytecie Śląskim z okazji przyznania mu doktoratu *honoris causa* 11 grudnia 1997 roku — naznaczony jest niepokojącym pokrewieństwem słów *hostis* („wróg”) i *hospes* („gość”).

Istnieje jednakże druga strona medalu, o której przypomina francuska filozofka różnicy, Luce Irigaray. Starożytne reguły związane z gościnnością zakładały obustronne zapewnienie sobie schronienia i ochrony, opierały się na wzajemności. Co więcej, istniejące w

języku polskim leksykalne rozgraniczenie na „gościa” i na „gospodarza”, którego źródłem jest starosłowiańskie *gosti-* („obcy”, „gość”, „przyjaciół”) i *poti-* („pan”, „władca”), w wielu językach nie występuje. Ta semantyczna dwustronność (jeden wyraz określający „gościa” i „gospodarza”) jest nawiązaniem do gestu goszczenia i jednoczesnego bycia goszczonym/goszczoną; to świadectwo czasów, kiedy to gościnność — jak pisze Irigaray — odnosiła się do wymiany zakładającej wzajemność, kiedy opierała się na wzajemnej koegzystencji, a nie zaledwie na integracji czy, co gorsza, asymilacji.

Kiedy myślimy o gościnności, mówimy zatem o związanym z nią napięciu między „swojością” a obcością, między „to-samością” a innością, między gościnnością bezwarunkową a gościnnością warunkowaną prawem kontroli, próbując wypracować nowe formy solidarności, które nie sprowadzałyby się do konsensusu między polityką asymilacji a polityką integracji. Chodziłoby raczej o odzyskanie, jak chciał Derrida, idei kosmopolityzmu rozumianego jako „światowe współobywatelstwo”.

Chcemy zatem zapytać o to, czy gościnność powinna być gestem warunkowym, określanym przez pewne reguły i zasady, czy też winna być bezwarunkowa; czy domaga się odwzajemnienia, czy też zakłada jednostronność. I wreszcie — co zrobić, by w dobie tak zwanego „kryzysu migracyjnego” gościnność nie ograniczała się jedynie do integracji, lecz by przybrała formę międzypodmiotowej koegzystencji?

Pragniemy również zapytać o ewolucję istoty gościnności: co przyczyniło się do zmiany, która polega na wyparciu koegzystencji na rzecz asymilacji? Co sprawiło, że gościnność przestała być bezwarunkowym gestem współbywania z innym(i), a stała się rodzajem dobroczynności ofiarowanej komuś, kto znajduje się w potrzebie? Innymi słowy, z jakiego powodu gościnność przestała być już powszechnym „prawem pobytu” i stała się zaledwie „prawem odwiedzin”?

Problematykę konferencji proponujemy wyznaczyć wokół następujących zagadnień:

- studia nad gościnnością i jej rozmaite filozoficzne konceptualizacje (od Lévinasa i Derridy, przez Irigaray, Cixous, aż po Benhabib, Spivak, Gilroya i in.);
- gościnność języka/w języku (teorie lektury, teorie przekładu, teorie performatywne — np. mów nienawiści, dyskursów wykluczenia);
- gościnność idei, dyskursów, dyscyplin (między inter- i transdyscyplinarnością a problemem przepływu wiedzy);
- gościnność jako wyzwanie humanistyki zaangażowanej;
- gościnność a problem przynależności (nomadyzm, migracja, integracja, asymilacja, bezdomność, bezpaństwowość);
- gościnność a emancypacja i modernizacja (między indywidualizmem a kolektywizmem);

- granice gościnności (geopolityka, geopoetyka, ekokrytyka, ekopolityka);
- ekonomiczno-polityczne uwarunkowania gościnności a koncept gościnności bezwarunkowej;
- projekt gościnności nieantropocentrycznej.

Prosimy o nadsyłanie zgłoszeń do 15 lutego **2016**. Informacje o przyjętych wystąpieniach prześlemy zainteresowanym do końca lutego **2016**. Wysokość opłaty konferencyjnej wynosi 400 zł. Opłata obejmuje wyżywienie (obiady i przerwy kawowe), materiały konferencyjne oraz noclegi. Przewidziana jest publikacja pokonferencyjna.

Konferencja odbędzie się w budynku Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Proponowane tematy wystąpień wraz z abstraktami (ok. 150 wyrazów) i krótkim biogramem prosimy nadsyłać na adres goscinnosc.us@gmail.com, korzystając z załączonego formularza.

Organizatorzy

Instytut Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego

Komitety naukowy:

prof. dr hab. Tadeusz Sławek

prof. dr hab. Adam Dziadek

prof. dr hab. Krystyna Kłosińska

dr hab. Alina Świeściak

dr Katarzyna Szopa

mgr Monika Głosowicz

Sekretarze konferencji:

mgr Marzena Boniecka

mgr Dawid Kujawa